

VERBER / UDSAGNSORD

Der findes 3 typer: a-verbier, e-verbier og f-verbier. Der sker ingen personbøjning. Tidsbøjning sker udelukkende med endelser:

- f** (infinitiv/havnemåde): **parla ar tale, vider ar se, audir at høre**
- (præsens/hulid): **parla taler, vite ser, audi hører**
- (imperativ/bydeform): **parla tal!**, **vide!** *se!*, **audit hør!**

- va** (imperfekturn/datid): **parlava talte, videva så, audiva hørte**
- fã** (futurum/fremtid): **parlara vil tale, videra vil se, audira vil høre**
 - Futurum kan også dannes med **vader**: **io va dormir jeg vil sove, nos vã continuar deman vi fortsætter i morgen.**

- fẽs** (konditionalis/fortids fremtid): **parfareã ville tale, videreã ville se, audireã ville høre**
 - io comprareã un computador, si io habeva moneta jeg ville købe en computer, hvis jeg havde penge**

- te** (perfekturn participium/kort tilæggsform): **parlate tal!**, **vidite set, audite hør!**
 - Verbier med endelsen **-er** (f.eks. **vider, vader, voler**) ændrer vokal til **-ite**.

- nte** (præsens participium/lang tilæggsform): **parlante talende, vidente seende, audiente hørende**
 - illas cammina sibilante de går fløjende.** Ved f-verbier skydes et **-e**- ind foran endelsen **-nte**.

Hjælpeverbene har en sætlig kort nutidsform: **esser – es være – er, haber – ha have– har, vader – va villegå – vilgår**.

- io hã notate que ile non veniva jeg hãr noteret, at han ikke kom, ile es tarde proque ile va lertemente han er sent på den, fordi han går langsomt.**

ORDENSTAL

1e prime	4e quarte	7e septime	10e decime
2e secunde	5e quinte	8e octave	11e dece-prime
3e tertie	6e sexte	9e none	20e vintęstime

- Dele: **3/8 tres octavos, 2/5 duo quintos, 1/4 un pro cento.**
- Datoer: **hodie es le vint-un de auguste i dag er det den 21. august.**
- "Den første" kan som den eneste også hedde **le prime: le prime de maio es un die tertiate** *første maj er en helligdag.*

ORDSTILLING OG BETONING

- Ordstilling er normalt subjekt/grundled – verballed/udsagnsled – objekt/genstandslæt: **un autor scribe libros en forfatter skriver bøger.** Eventuel negation/benægtelse står foran verbal/udsagnsordet: **io non mangia plus jeg spiser ikke mere.**
- Personlige pronominer som objekt/genstandsled står før verballed/sagnsordet, når det er bojet: **tu vide nostre amica – tu la vide du ser vores veninde – du ser hende, heri illa non me salutava i går hilste hun ikke på mig.**

- I spørgsmål uden det indledende **esque** sættes verbe/udsagnsordet foran subjekt/genstandslet som på dansk: **vide tu nostre amica? ser du vores veninde? quando arriva le autobus? hvornår kommer bussen?**

- Konjunktion/bindeord (f.eks. **e, ma, proque, ben que – og, men, fordi, selv om**) binder sætninger sammen. Ligesom på dansk lader man sætningsmelodien gå op i slutningen af et spørgsmål og før en bisætning, og den går ned i andre tilfælde.

- Interlingua bruger det latinske alfabets 26 tegn uden accenter, bortset fra få låneord. Betonningen falder på vokalen før sidste konsonant; pluralis/infinitiv ændrer ikke trykket. I denne grammatik er trykket markeret ved understregning, hvor man kan komme i tvivl.

BØJNING AF ADJEKTIVER OG ADVERBIER

plus mere, -e/te, le plus mest, -e/ist giver komparativ og superlativ af adjektiver og adverbier: **grande stor, plus grande større, le plus grande størst, rapide hurtig, plus rapide hurtigere, le plus rapide hurtigst; un avion vole plus rapidement que un ave et fly flyver hurtigere end en fugl!** – Forstærkning kan ske med **-issime** (adj.), **-issimo** (adv.), eller **multo meget, bellissime meget smuk, fortissimo meget kraftigt, multo grande meget stor.**

PROMINENER / STEDORD

Personlige pronominer	Possessive pron./ejestedord	
subjekt/grundled	objekt/genstandsled	
io jeg	me mig	mi min, mit, mine
tu du	te dig	tu din, dit, dine
ille han	le ham	su hans
illa hun	la hende	su hendes
illo den, det	lo den, det	su dens, dets
on man	se sig	su sin, sit, sine
nos vi	nos os	nostre vores
vos I/De	vos jer/Dem	vostrę jeres/Deres
illes de (hankøn/fælles)	les dem	lor deres
illos de (køn ietkøn)	los dem	lor deres

Selvstændige former af **mi, tu, su, lor** får endelsen **-el-es:** **lor papa e le mę, joca al chacos deres far og min spiller skak, se sig** (refleksiv/tilbagevendende), **illa se lava hun vasker sig, on man** (ubestemt person): **on audi nihli man hører intet.**

il det, der (upersonligt): **il ha vino der er vin, il pluve det regner.**

Derudover f.eks.: **nihi intet, ingenting, quacosa noget, toto alt.**

Pronomeneme kan ikke udelædes. Efter præpositioner/forholdsord (f.eks. **a, in, pro, sin**) bruges objektformen, dog ikke i 3. person: **veni tu con mę? kommer du med mig? sin illes uden det.**

RELATIVE PROMINENER / HENFØRENDE STEDORD

qui [ki] *der/som*, **hvilken/hvilket/hvilke** (som subjekt, om personer): **le dama qui canta es famosę damerne, som synger, er berømte.**

que [ke] *der/som*, **hvilken/hvilket/hvilke** (alle andre tilfælde): **le libro que io lege es bon bogen, som jeg læser, er god, le senior que tu videva mangia ora herren, som du så, spiser nu, le machina con que ille labora es german maskinen, med hvilken han arbejder, er tysk.**

le qual (i singularis/entia) *som, hvilken, hvilket: le casa vetere, le qual esseva renovate, es micre det gamle hus, som blev renoveret, er lille. le quales (i pluralis/fieral) *som, hvilke: le passes, in le quales on desira usar le medicina, debe acceptar lo landene, i hvilke man ønsker at bruge medicinen, skal acceptere det.**

lo que *hvad, det som, hvilket* (om en hel sætning): **le patre non sape ancora lo que su filio ha facite faderen ved endnu ikke, hvad hans søn har gjort.**

cuję *hvis: un anglese, cuje nomine es secreta, parla in le radio en engælnder, hvis navn er hemmeligt, taler i radioen.*

DEMONSTRATIVE PRONOMINER

Demonstrative pronominer/påpegende stedord bøjes aldrig. **iste** denne, dette, disse. **ils** *der/dette/de (dér), hin, hine: vole tu iste tassa o ille? vil du have denne kop eller det (dér)?*

De kan stå helt selvstændige og bøjes i ental/fieral, brugt som personlige pronominer: **interlingua es comprensibile per milliones, sin que istes le ha studiate interlingua er forståeligt for millioner, uden at disse har studeret det, ille amava historias – istos esseva parve reportos con photos han elskede historier – disse var små rapporter med billeder.**

ARTIKLER

un en, et (ubestemt artikel, altid samme form)
un libro en bog, un femina en kvinde, un infante et barn.

le er den bestemte artikel, på dansk oftest udtrykt med en endelse som **i bogen, barnet, museet: le libro, le infante, le casa.** Den ændres ikke i fieral (pluralis): **le libros bøgerne, le infantes børnene, le casas huserne.**

SUBSTANTIVER / NAVNEORD

-s-es er flertalsendelsen.

-es anvendes efter en vokal: **un auto, multe autos en bil, mange biler**
-es anvendes efter en konsonant: **un nation** [natsign] *en nation, le Naciones Unite* De Forenede Nationer (F-N).

ADJEKTIVER / TILLÆGSORD

Adjektiver bøjes ikke i hverken køn eller tal: **un bon libro en god bog, bon libros gode bøger, un femina intelligente en intelligent kvinde, feminas intelligente intelligente kvinder.**

Adjektiver står normalt efter substantivet. Korte og hyppigt brugte adjektiver kan dog stå foran.

ADVERBIER / BIORD

-mente er endelsen for adverbier, som bygger på adjektiver: **un auto rapide en hurtig bil, le auto va rapidemente bilen kører hurtigt.** Efter adjektiver, der ender på **-ic**, skrives **-amente: practic – practica-mente, energic – energeticamente, specific – specificamente.**

- Der findes nogle få korte adverbier, ofte med endelsen **-o**: **ben godt, mal dårligt/skidt, poco lidt, multo meget, solo kun.**
- Hyppige adverbier for tid, rum m.m.: **hodie i dag, deman i morgen, tosto snart, ora nu, ci her, foras ude, torsan måske.**

SPORGEORD

esque (kan ikke oversættes) *inleder et spørgsmål: esque tu vide mi nove auto? ser du min nye bil?* Det kan også hedde: **vide tu mi nove auto?** altså med omvendt ordstilling som på dansk.

que? hvad, hvilken, hvilket, hvilke (om ting): **que eveni? hvad sker der?**

quí? hvem, hvilken, hvilket, hvilke (om personer): **qui es la? hvem er de qui es le cavallo? hvis er hesten?**

qual? hvilken: qual libro vole tu leger? Un libro interessante hvilken bog vil du læse? En interessant bog.

quando? hvornår (om tid og tidspunkter): **quando arriva le traino? hvornår ankommer toget?**

como? hvordan (om måde): **como parla ille? hvordan taler han? como sta tu? hvordan har du det?**

ubi? hvor: ubi habita vos? hvor bor I? de ubi veni vos? hvor kommer I fra? a ubi nos va ora? hvor går vi nu hen?

proque? hvorfor (om årsag): **proque plora le infante? hvorfor græder barnet?**

quanto? hvor meget (om mængde (quantitate)): **quanto costa un camera pro un nocte? hvad/hvor meget koster et værelse for en nat?**

quante...? hvor mange...: quante personas vide tu? hvor mange personer ser du? quante tempore dura le film? hvor lang tid varer filmen?

Ligesom på dansk dannes perfektumiformutid og pluskvamperfekturniformutid med hjælpeverbet **haber** (ha har, habeva havde) + **-te**-formen: **le regę ha (habeva) parlate kongen** *han (havde) talte.*

Passivulideform dannes med en form af **esser + -te**-formen: **le libro es vendite bogen sælges** (eller: **bliver solgt**). **le libro esseva vendite bogen solgtes** (blev solgt), **le libro ha esseite vendite bogen er blevet solgt.**

Sia er en sætlig konjunktivform/ønskemåde af **esser**, og den kan også bruges i imperativ/bydeform: **sia felice!** *vær lykkelig!*

TALORD

0 zero	12 dece-duo	199 cento novanta-
1 un	20 vinti	noyem
2 duo	21 vint-un	200 duo centos
3 tres	30 trenta	1.000 mille
4 quatro	40 quaranta	1963 mille noyem centos
5 cinque	50 cinquanta	sexanta-tres
6 sex	60 sexanta	2.001 duo milles e un
7 septe	70 septanta	8.347 octo milles tres
8 octo	80 octanta	centos quaranta-septe
9 noyem	86 octanta-sex	1.000.000 un million
10 dece	90 novanta	
11 dece-un	100 cento	

- 10.987.654.321 **dece** milliardos **noyem** centos **octanta-septe** milliones **sex** centos **cinquanta-quatro** milles **tres** centos **vinti-un** • Decimaler: 34,79 **trenta-quatro comma septanta-noyem**
- Regnearter: 3²+4 = 10 **tres** veces **duo plus** **quatro** es **dece**. 12/4 = 3 **dece-duo dividite** per **quatro** es **tres**.
- Tid: **Il es octo (horas) minus un quarto klokken er kvart i otte, il es vinti horas e dece klokken er 20.10** (ti minutter over otte), **veni a un hora e medie** *Korn Møkkken halv to (=en og en halv).*

Dansk Interlingua Union
www.interlingua.dk

© 2016-2025 Dansk Interlingua Union
og Svenska Sällskapet för Interlingua